

U Nemocnice 499/2, 128 08 Praha 2
www.vfn.cz

Praha 10. 12. 2025

TISKOVÁ ZPRÁVA

70 let dialýzy ve VFN: Moderní nefrologie dnes dokáže dát kvalitní roky života navíc pacientům všech věkových skupin

10.12. 1955 byla ve VFN provedena první hemodialýza a Praha se tehdy stala pátým místem v Evropě a vůbec prvním ve východním bloku, kde byl tento průlomový výkon proveden. Z léčby dostupné jen pro několik vybraných pacientů se postupně stala metoda, která dnes v Česku umožňuje žít více než 6 000 lidem se selháním ledvin v pravidelném dialyzačním programu. Klinika nefrologie 1. LF UK a VFN dnes patří mezi přední centra moderní nefrologie. Díky pokroku v diagnostice, léčbě chronických onemocnění ledvin a úzké mezioborové spolupráci napříč klinikami dokáže tým odborníků vývoj selhání ledvin výrazně zpomalit, oddálit nástup dialýzy a u části pacientů dokonce potřebě dialýzy úplně předejít.

Mezioborová spolupráce: Základ moderní nefrologické péče ve VFN

Péče o pacienty se selháním ledvin je vždy multioborová a vyžaduje úzké propojení řady specialistů. „*Klinika nefrologie zajišťuje komplexní péči o pacienty a úzce spolupracuje s dalšími obory, jako je kardiologie, radiologie, sonografie, cévní chirurgie a další,*“ uvádí prof. MUDr. Vladimír Tesař, DrSc., přednosta Kliniky nefrologie 1. LF UK a VFN. Významnou součástí péče je také kardionefrologie – propojení nefrologů a kardiologů při léčbě pacientů, u nichž se onemocnění ledvin a srdce vzájemně ovlivňují.

Ve VFN na sebe jednotlivé části péče přímo navazují. Cévní chirurgové vytvářejí potřebný cévní přístup pro hemodialýzu, nefrologové zajišťují zavedení dialyzačních kanyl a chirurgické týmy na I. chirurgické klinice implantují katetry pro peritoneální (domácí) dialýzu. Díky tomu mohou pacienti získat veškerou potřebnou péči na jednom místě. Součástí Kliniky nefrologie 1. LF UK a VFN je rovněž akutní i chronické dialyzační centrum, což umožňuje poskytovat péči nejen vlastním pacientům, ale také nemocným z jiných dialyzačních středisek, pokud se objeví komplikace vyžadující hospitalizační nebo specializovaný zásah.

Díky propojení jednotlivých pracovišť je možné pacienta komplexně vyšetřit, léčit, monitorovat a v případě příznivého zdravotního stavu také připravit k transplantaci ledviny. „*Počet pacientů, které připravujeme a následně odesíláme k transplantaci ledviny do IKEM, každoročně patří k nejvyšším v ČR, a to i od žijících dárců,*“ doplňuje prof. Tesař. Tato těsná mezioborová spolupráce představuje jeden z hlavních důvodů, proč je péče o pacienty se selháním ledvin ve VFN tak efektivní a zároveň individualizovaná.

70 let od prvních průkopnických pokusů: Dialýza jen pro několik vyvolených

První hemodialýza byla ve VFN provedena v roce 1955, kdy byly možnosti léčby selhání ledvin velmi omezené. „*V začátcích byla dialýza dostupná jen pro malé množství pacientů, a to zejména těch s akutním selháním ledvin,*“ vzpomíná MUDr. Jana Lachmanová, emeritní primářka Kliniky nefrologie 1. LF UK a VFN, která stála u rozvoje klinické dialyzační péče. *Jedním z největších problémů byla nedostupnost cévních přístupů. „Zpočátku jsme neměli k dispozici ani dočasné katetry a některé jsme si doslova vyráběli sami. Teprve později se objevily první trvalé přístupy, které umožnily opakovanou dialýzu,*“ dodává MUDr. Lachmanová.

V minulosti také existovala věková i diagnostická omezení, dialýza byla určena zejména pacientům mladším 50 let a bez závažných přidružených chorob. Dnes je péče dostupná pro všechny včetně pacientů ve vysokém věku a s komplikovanými diagnózami. Zatímco v roce 1970 existovalo v Česku pouze pět dialyzačních středisek, dnes jich je přes stovku. Zásadně se změnila také skladba pacientů, dnes tvoří více než 70 % lidé starší 60 let, a významně přibýlo diabetiků.

U Nemocnice 499/2, 128 08 Praha 2
www.vfn.cz

Praha 10. 12. 2025

TISKOVÁ ZPRÁVA

Hemodialýza: Dostupná, účinnější a komfortnější než kdy dřív

Hemodialýza dnes představuje základní pilíř léčby selhání ledvin a její možnosti se za poslední desetiletí zásadně proměnily. Ve VFN podstupuje dlouhodobou hemodialýzu přibližně 50 pacientů, přičemž ročně zde proběhne více než 7 tisíc dialyzačních výkonů a přes 300 plazmaferéz, které slouží zejména pacientům s neurologickými a nefrologickými diagnózami. Díky technologickému pokroku se dialyzační procedury zkrátily z původních 10 hodin na dnešní 4–5hodinové a jsou dostupné prakticky všem pacientům. „Dnes máme k dispozici moderní dialyzační techniku, přesné monitorování parametrů i možnost léčit pacienty nad 80 let, diabetiky a velmi polymorbidní pacienty. To, co dříve nebylo myslitelné, je dnes běžnou součástí péče,“ vysvětluje MUDr. Zuzana Hladinová, lékařka specialista Kliniky nefrologie 1. LF UK a VFN.

Ve VFN probíhá i akutní hemodialýza a komplexní péče o pacienty z jiných středisek, například při komplikacích nebo při selhání transplantované ledviny. Pokud zdravotní stav dovolí, je cílem pacienty co nejdříve připravit k transplantaci, která je v řadě případů nejlepším dlouhodobým řešením. VFN patří k pracovištím s nejvyšší transplantační aktivitou, letos bylo již 18 pacientů transplantováno, z toho pět od živých dárců.

Peritoneální dialýza: Domácí léčba s nejvyšším podílem pacientů v ČR

Ve VFN funguje také rozsáhlý program peritoneální dialýzy (dále PD), který umožňuje léčbu v domácím prostředí. Využívá ji 32 % pacientů léčených náhradou funkce ledvin, což je desetkrát více než celorepublikový průměr. Tento výrazně vysoký podíl souvisí s dlouholetou expertizou kliniky a s výhodami, které PD pacientům přináší. „Peritoneální dialýza je plnohodnotná a bezpečná metoda domácí léčby. Pacient si ji provádí sám, do dialyzačního centra dochází jednou za čtyři až pět týdnů a má trvalou telefonickou podporu,“ vysvětluje MUDr. Vladimíra Bednářová, CSc., lékařka specialista Kliniky nefrologie 1. LF UK a VFN.

PD poskytuje pacientům větší nezávislost, umožňuje volnější organizaci času, možnost pokračovat v práci a také cestovat, často i na delší období do zahraničí. Metoda je také první volbou pro pacienty připravované k transplantaci ledviny, protože nevyžaduje zavedení cévního přístupu, který by po transplantaci zůstal jako trvalé riziko.

Peritoneální dialýza je navíc řešením pro nemocné s vyčerpanými cévními přístupy nebo pro pacienty, kteří přicházejí do péče rovnou bez předchozí péče nefrologa. U těchto pacientů má zahájení léčby PD prokazatelně lepší výsledky než akutní hemodialýza přes katetr. V některých případech, například u nemocných s hemofilií, je PD dokonce jedinou bezpečnou metodou.

Budoucnost: Prevence a včasná diagnostika

Největší výzvou současné nefrologie je pozdní příchod pacientů do péče. Přibližně polovina nemocných začíná dialýzu „z ulice“, tedy bez předchozího sledování nefrologem, což výrazně zvyšuje riziko komplikací i úmrtnosti. Moderní léčba však dokáže vývoj selhání ledvin zpomalit nebo dokonce oddálit natolik, že dialýza není nutná. Dialýza ale i nadále zůstává zásadní, život zachraňující metodou. „Kdyby nebylo dialýzy, pacient by zemřel. U některých slouží pouze jako most k transplantaci, u jiných může dojít k obnově funkce ledvin a pro část nemocných představuje dlouhodobé řešení umožňující kvalitní život,“ dodává MUDr. Zuzana Hladinová. Dialyzační léčba významně ovlivňuje nejen život pacienta, ale i jeho rodiny. Moderní nefrologie však dnes nabízí široké možnosti, jak léčbu přizpůsobit individuálním potřebám každého nemocného a co nejvíce usnadnit jejich každodenní fungování.

U Nemocnice 499/2, 128 08 Praha 2
www.vfn.cz

Praha 10. 12. 2025

TISKOVÁ ZPRÁVA

O Všeobecné fakultní nemocnici v Praze

Všeobecná fakultní nemocnice v Praze (VFN) patří mezi největší nemocnice v ČR. Poskytuje základní, specializovanou, a zvláště specializovanou léčebnou, ošetrovatelskou, ambulantní a diagnostickou péči dětem i dospělým ve všech základních oborech. Zajišťuje také komplexní lékárenskou péči, včetně technologicky náročných příprav cytostatik nebo sterilních léčivých přípravků. Je zároveň hlavní výukovou základnou 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze a největším výzkumným medicínským pracovištěm v ČR.

www.vfn.cz

O 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy

1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy je největší z českých lékařských fakult – navštěvuje ji přes 4500 studentů. Základními studijními programy jsou všeobecné a zubní lékařství, kromě nich nabízí fakulta studium dalších zdravotnických oborů, specializační a celoživotní vzdělávání a řadu doktorských programů. Každoročně absolvuje 1. LF UK více než 300 nových lékařů.

www.lf1.cuni.cz

Pro další informace: Mgr. Marie Heřmánková, tisková mluvčí VFN v Praze, e-mail: marie.hermankova@vfn.cz, tel.: 224 962 074